

Матине четвртком у Српској књижевној задрузи

Шифра: ЗМАЈ21

Постоје сећања која остају у траговима, или чак у својој целости, изузетно дуго урезана у памћење, као обележје неког доба живота. Носе трачак носталгије и схватање који значај имају с временом које измиче. Иако није било уопште давно, мислим да могу са сигурношћу да предвидим да ће за мене управо таква врста сећања бити серија посета Српској књижевној задрузи у другој години гимназије, институцији која ме је живо приближила српској књижевности.

Знатно пре прве посете, била сам донекле упућена у литерарни свет, иако морам признати да то говорим са делом несигурности, имајући у виду његову величину и непрестану гранање пред мојим видицима. Волела сам да читам класичне романе и романтичарске песме, ренесансне Петраркине и Шекспирове сонете, као и Вајлдове комичне драме. Међутим, за мене је постојала нека врста недовољне упућености када је у питању била српска књижевност, која се чинила даљом од оне из Француске или Енглеске, и која ми је изгледала ограничена школским програмом и резервисана само за часове српског језика и књижевности. Парадоскално, чинила ми се књижевност писаца, од којих су многи шетали истим улицама старих делова Београда којима се и ја понекад шетам, чинила ми се даљом од оне књижевности која је стотинама или хиљадама километара далеко.

Упркос овој чудној одбојности, била сам изузетно радознала да, по позиву професорке српског, идем у посету Српској књижевној задрузи и присуствујем представљању неке тек објављене књиге. Било је изузетно вруће и прекопута Београђанке сам ушла, заједно с групом других ученика, у једну зграду, на чијем се приземљу налази велика књижара. Попели смо се уз уске сиве степенице, и при отварању врата свечане просторије где ће се одвити књижевни матине, изузетно ме је изненадио контраст те сале и степеништа. У центру је био дугачки дрвени сто, један од оних који може само да служи скуповима велике важности или формалности, са дрвеним столицама. Зид на десној страни је имао високе прозоре и пуштао је нештедимице светлост да уђе у просторију, а другу страну је украшавао дугачак ред затворених полица, с разним старим књигама чувеног плавог кола. Испред нас је стајала скулптура Вука Карацића и чувени Змајев лого СКЗ, а са зида наспрам тог поздрављали су нас портрети великих српских књижевника. Било је јако лако закључити на први поглед, чак и без претходног знања о врсти догађаја који је следио, да се радило о академском или књижевном простору. Дуж целог стола су седели многи уважени људи, без

сумње писци, песници и новинари...са једним човеком који је седео на самој глави На челу стола је седео аутор о чијем ћемо делу данас слушати, како нам је дошапнула професорка. Ми ученици, седели смо у другом реду дуж председавајућег стола, одакле смо као гледаоци у позадини главног кадра били спремни да пажљиво пратимо оно што следи.

Иако нисам седела за главним столом, по бонтону који поштује хијерархију оне праве друштвене елите, проведено време у тој просторији, док сам слушала говоре о новој књизи учинило је да се осетим као академик или писац, неко попут Томаса Стернса Елиота или Оскара Вајлда, колико год то детињасто било, јер нам се указала прилика да и ми будемо део те узвишене интелектуалне атмосфере. Међутим, овај догађај је имао још неког утицаја који је био много важнији, а то је било моје коначно приближавање српској књижевности. У тој соби, први пут слушајући писце како причају уживо, писце који нису само описани у неколико реченица у читанци, писце који су идаље живи, а не фигуре из далеке прошлости, потпуно другачије од времена у коме живим, одједном је постало много јасније разумевање вредности српске књижевности коју сам била заобилазила.

Убрзо након тога сам се трудила да искористим сваку могућност поновних посета, које су се одржавале сваке недеље. Опчињеност историјским значајем Српске књижевне задруге и њеним писцима у мени је осталајала као упечатљива импресија после сваке посете. Она ме је мотивисала да претражим стару колекцију књига мог прадеде, знајући да ћу ту наћи давнашња плава издања књига Српске књижевне задруге, која су ми се раније била чинила страним. Полако, читајући једну по једну, књижевност српских писаца ми је постајала све ближа јер сам закурачила у тај чудесни плави свет наше културе.